

**O‘ZBEKISTONDA IJTIMOY SOHANI RIVOJLANTIRISH
BO‘YICHA OLIV BORILAYOTGAN ISLOHATLAR**

REFORMS IN UZBEKISTAN FOR THE DEVELOPMENT OF
THE SOCIAL SECTOR

РЕФОРМЫ В УЗБЕКИСТАНЕ ДЛЯ РАЗВИТИЯ
СОЦИАЛЬНОЙ СЕКТОРА

Maxmudova Gulnora

*Samarqand davlat universitetining Kattaqo‘rg‘on filiali Ijtimoiy ish
ta‘lim yo‘nalishi talabasi; e-mail: maxmudovagulnora93@gmail.com*

*Ilmiy raxbar: **Abbosova Maftuna Subxonovna***

Raqamli texnologiyalar va iqtisodiyot kafedrasida o‘qituvchisi, P.H.D

E-mail: maftuna08011993@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada hozirgi kunda ijtimoiy sohani rivojlantirib boorish maqsadida qilinayotgan ishlar va islohatlar haqida ma`lumotlar berilgan. ijtimoiy sohani rivojlantirishga yo`naltirilgan aholi bandligi va real daromadlarini izchil oshirib borish, "Inson qadri uchun" tamoyili asosida xalqimiz farovonligini yanada oshirish, inson huquqlari va manfaatlarini so‘zsiz ta‘minlash, nogironligi bo‘lgan shaxslarning turmush darajasi va sifatini yanada yaxshilash, ularga tibbiy-ijtimoiy yordam ko‘rsatish bo‘yicha, ijtimoiy himoyasi va sog‘lig‘ini saqlash tizimini takomillashtirish, yangi tahrirdagi Konstitutsiyasida aholini ijtimoiy qo‘llab-quvvatlashga alohida e‘tibor berilganligi haqida, xususan, unda ijtimoiy sohadagi davlatning majburiyatlari bilan bog‘liq normalar qariyb 3 barobarga ko‘paydi, va boshqa yo‘nalishlardagi islohatlar bo‘yicha ma`lumotlar qisqacha berib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: Jamiyat, insonlar, milliy g‘oya, ijtimoiy soha, siyosiy faollik, infratuzilma, bandlik, ta‘lim, madaniyat, inson qadri, ijtimoiy himoya, yoshlar, ayollar.

Abstract: This article provides information about the works and reforms that are currently being carried out in order to develop and enrich the social sphere. to consistently increase employment and real incomes of the population aimed at the development of the social sphere, to further increase the well-being of our people based on the principle of "for the value of man", to unconditionally ensure human rights and interests, to further improve the living standards and quality of persons with disabilities, about providing them with medical and social assistance, improving the system of social protection and health care, that special attention is paid to the social support of the population in the newly revised Constitution, in particular, it is related to the obligations

of the state in the social sphere The norms have increased by almost 3 times, and the information on the reforms in other directions is briefly given.

Key words: Society, people, national idea, social sphere, political activity, infrastructure, employment, education, culture, human value, social protection, youth, women.

Аннотация: В данной статье представлена информация о работах и реформах, которые проводятся в настоящее время в целях развития и обогащения социальной сферы. последовательно повышать занятость и реальные доходы населения, направленные на развитие социальной сферы, дальнейшее повышение благосостояния нашего народа на основе принципа «на благо человека», безусловно обеспечивать права и интересы человека, в целях дальнейшего повышения уровня и качества жизни лиц с ограниченными возможностями, об оказании им медицинской и социальной помощи, совершенствовании системы социальной защиты и здравоохранения, в новой редакции Конституции особое внимание уделено социальной поддержке населения, в частности, это касается обязательств государства в социальной сфере. Нормы увеличены почти в 3 раза, кратко дана информация о реформах по другим направлениям.

Ключевые слова: Общество, народ, национальная идея, социальная сфера, политическая деятельность, инфраструктура, занятость, образование, культура, человеческие ценности, социальная защита, молодежь, женщины.

KIRISH

Mamlakatimizda hozirgi kunda turli sohalarda shu jumladan ijtimoiy sohaga bo'lgan e'tabor ham keskin kuchaymoqda. Jamiyati izdagi ijtimoiy qatlamni hayotini yaxshilash borasida bir qancha islohatlar ishlab chiqilmoqda. Jamiyatning ijtimoiy hayot sohasini jamiyatning tizimli ravishda tashkil etilgan qismi sifatida tavsiflash mumkin, bunda odamlarning tarixiy va ijtimoiy guruhlarining ularning ijtimoiy mavqei, jamiyat hayotidagi o'rni va roli to'g'risida o'zaro ta'sir o'tkazadilar. U o'z ichiga quyidagilarni oladi: sinflar va ijtimoiy qatlamlar, guruhlar, millatlar va millatlarning manfaatlari, jamiyat va shaxs o'rtasidagi munosabatlar, mehnat va yashash sharoitlari, sog'liq va bo'sh vaqt. Jamiyatning ijtimoiy hayoti sohasi - bu nisbatan mustaqil, ajralmas quyi tizim bo'lib, u odamlarning muayyan ijtimoiy hamjamiyatlar a'zosi sifatida faoliyati va ularning jamiyatdagi mavqeining tengligi va tengsizligi nuqtai nazaridan ular o'rtasida yuzaga keladigan munosabatlar bilan tavsiflanadi. Jamiyatning boshqa sohalari qatorida ijtimoiy hayot sohasining muhim roli ijtimoiy faoliyat va munosabatlarda turli ijtimoiy jamoalarning hayotiy vaziyatida tenglik yoki tengsizlik o'lchovi amalga

oshirilayotganligi bilan belgilanadi. Bu to'g'ridan-to'g'ri ijtimoiy adolat tamoyilini amalga oshirish darajasida aks etadi. Shu sababli ijtimoiy hayot sohasini yanada rivojlantirish - chuqur o'zgarish yo'liga qadam qo'ygan jamiyatimizni takomillashtirishning asosiy vazifalaridan biridir.

ASOSIY QISM

So'nggi yillarda aholining ijtimoiy himoyasini kuchaytirish, davlat tomonidan fuqarolarga ijtimoiy xizmat ko'rsatish ko'lamini va turlarini kengaytirish bo'yicha tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. O'zbekistonda ijtimoiy sohani rivojlantirish borasida yana bir islohatlardan biri bu aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va yordam ko'rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo'lga qo'yish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 01.06.2023 yildagi PF-82-son Farmoni ishlab chiqildi.

Jumladan, ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirish xarajatlari YIMga nisbatan 2 baravarga oshib, kam ta'minlangan nafaqa oluvchi oilalar qamrovi 5 barabarga ko'paydi hamda nogironligi bo'lgan shaxslar va nogironligi bo'lgan bolalarning parvarishi bilan band bo'lganlar uchun yangi nafaqa turlari joriy etildi.¹

Aholiga majburiy ijtimoiy kafolatlarni ta'minlash, aholining ehtiyojmand qatlamlarini ijtimoiy himoyasini hamda keksalar va imkoniyati cheklangan shaxslarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashni kuchaytirish, ijtimoiy xizmat ko'rsatishni yaxshilash, aholiga ijtimoiy xizmatlar ko'rsatishda davlat-xususiy sherikligini rivojlantirishga davlatimiz tomonidan katta e'tibor berib kelmoqda. Aholiga tibbiy va ijtimoiy-tibbiy xizmat ko'rsatish qulayligi hamda sifatini oshirishga, aholi o'rtasida sog'lom turmush tarzini shakllantirishga, tibbiyot muassasalarining moddiy-texnika bazasini mustahkamlashga yo'naltirgan holda sog'liqni saqlash sohasini, eng avvalo, uning dastlabki bo'g'inini, tez va shoshilinch tibbiy yordam tizimini yanada isloh qilish kabi muhim vazifalar belgilab berilgan.

"Aholi turmush darajasi" tushunchasi juda murakkab va ko'p qirrali bo'lib, uni tavsiflash uchun biror indikatorni tanlash qiyin, shuning uchun bu atamaning turli jihatlarini tavsiflaydigan bir qator statistik ko'rsatkichlar hisoblab chiqiladi. Bugungi kunda aholining turli guruhlari manfaatlari hisobga olinmoqda, ish bilan bandlikning samarali tizimi va ish haqi to'lash tizimi, aholini ijtimoiy muhofaza qilish bo'yicha chora-tadbirlarni ko'rish orqali har bir insonga munosib hayot bilan ta'minlanmoqda. So'nggi yillarda hukumatimiz tomonidan aholi daromadlari va turmush darajasini yanada oshirish, fuqarolarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash maqsadida amalga

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 01.06.2023 yildagi PF-82-son

oshirilayotgan chora-tadbirlar natijasida aholi jon boshiga to`g`ri keladigan daromadlar, ish haqi va pensiyalar izchil ravishda o`sb borgani yaqqol namoyon bo`lmoqda. Aholini ijtimoiy himoya qilish – bu davlatning bevosita aniq maqsadli, aholining normal yashash sharoitlarini ta'minlovchi kafolatlar tizimidir. Aholini ijtimoiy himoya qilish va sog'liqni saqlash tizimini takomillashtirish, xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish, keksalikni, mehnatga layoqatliligini yoki boquvchisini yo'qotishni sug'urtalash (pensiya ta'minoti), kam ta'minlangan oilalarga ijtimoiy to'lovlar (bolalar uchun nafaqalar), vaqtinchalik ishsizlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash (ishsizlik nafaqalari), moddiy ta'minlanganligi va xizmatlarini hisobga olgan holda aholining ayrim toifalari uchun imtiyoz va qulayliklar (patronaj xizmatlari ko'rsatish, mahsulot, dori-darmonlarni etkazib berish va h.) berish, onalikni himoya qilish (tug'ruqgacha va tug'ruqdan keyingi mehnat ta'tillari), salomatlikni sug'urtalash (vaqtinchalik mehnatga layoqatsizlik nafaqalari), ta'lim olayotgan yoshlarni moddiy qo'llab-quvvatlash (stipendiyalar), nogironlikning oldini olish va mehnat qobiliyatini tiklash (nogironlarni rehabilitatsiya qilish, protezortopedik markazlar) tizimi orqali ta'minlanadi.²

Davlat qonunlar va qonunosti hujjatlar tizimi orqali aholini ijtimoiy himoya qilish darajasini tartibga soladi, eng kam yashash minimumini aniqlaydi va undan kelib chiqqan holda, eng kam oylik ish haqi, ijtimoiy to'lovlar, sug'urta mukofotlari va ijtimoiy yordam (imtiyozlar) turlarini belgilaydi, ijtimoiy himoya qilishda ishtirok etuvchi xizmat (idora) larning faoliyatini muvofiqlashtiradi. Shu bilan birga, aholini ijtimoiy himoya qilish darajasini tartibga solish bo'yicha davlatning eng samarali roli aholini kasbiy tayyorgarlikka, qayta tayyorlash va malaka darajasini oshirishga ko'maklashish uchun aholiga, shu jumladan nogironligi bo'lgan shaxslarga qo'shimcha ish o'rinlari yaratishni rag'batlantirishdan iborat. Ta'lim va fan sohasini rivojlantirish ya'ni uzluksiz ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, sifatli ta'lim xizmatlari imkoniyatlarini oshirish, mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlariga mos yuqori malakali kadrlar tayyorlash siyosatini davom ettirishni ko'zda tutadi.

O'tgan davrda "Inson qadri uchun" tamoyili asosida xalqimiz farovonligini yanada oshirish, inson huquqlari va manfaatlarini so'zsiz ta'minlash, nogironligi bo'lgan shaxslarning turmush darajasi va sifatini yanada yaxshilash, ularga tibbiy-ijtimoiy yordam ko'rsatish bo'yicha jiddiy qadamlar tashlandi.

Yangi tahrirdagi Konstitutsiyasida aholini ijtimoiy qo'llab-quvvatlashga alohida e'tibor berilgan. Xususan, unda ijtimoiy sohadagi davlatning majburiyatlari bilan

---

² lex.uz

bog'liq normalar qariyb 3 barobarga ko'paydi. Aholining bepul va zarur tibbiy xizmatlarning kafolatlangan hajmidan foydalanishi huquqlari kiritildi.³

Bosh qomusimizda mehnatga layoqatsiz va yolg'iz keksalar, nogironligi bo'lgan shaxslar hamda aholining ijtimoiy jihatdan ehtiyojmand boshqa toifalarining huquqlari davlat himoyasida bo'lishining belgilangani ushbu sohani yagona yondashuv asosida isloh qilish zarurligini taqozo etmoqda.

XULOSA

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak harakatlar strategiyasining "ijtimoiy sohani rivojnantirish" deb nomlangan to'rtinchi yo'nalish aholi badligini oshirish, fuqarolarni ijtimoiy himoya qilish va ularning salomatligini saqlash, yo'l-transport, muhandislik kommunikatsiya hamda ijtimoiy ijtimoiy infra tuzulmani rivojlantirish va modernizatsiyalash va aholini elektr energiya gaz bilan ta'minlashni yaxshilash, aholining muhtoj qatlamlariga ko'ratiladigan ijtimoiy yordam sifatini oshirish, xotin qizlarning ijtimoiy-siyosiy hayotdagi maqomini oshirish hamda Mamlakat iqtisodiyotining transformatsiyasi xo'jalik tarmoqlari bo'yicha ish bilan bandlik tarkibi o'zgarishiga olib keladi. Bu o'rinda yangi hodisalargagina emas, balki ish bilan to'liq bandlikka, xodimlarning tarmoqlar va sohalar bo'yicha rejali taqsimlanishiga asoslangan oldingi munosabatlar buzilishiga duch kelinadi. Mana shu nuqtai nazardan ish bilan bandlik tarkibida yuz berayotgan o'zgarishlarni tahlil qilish birinchi darajali nazariy va amaliy ahamiyat kasb etadi. Shunday qilib, ushbu muammoni tadqiq etishning dolzarbligi aholini ish bilan ta'minlash tarkibini takomillashtirishning nazariy, metodologik va amaliy bazasini ishlab chiqish tugallanmaganligi bilan belgilanadi.

Bugungi kunda inson qadrini ulug'lash, fuqarolarning mehnat qilish va tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirishi uchun yaratilayotgan sharoitlar, berilayotgan imtiyozlar yuqori natija berayotganini ko'rib, sezib turibmiz. Shu bilan birga, so'nggi yillarda mamlakatimizda aholining ijtimoiy himoyasini kuchaytirish, davlat tomonidan fuqarolarga ijtimoiy xizmat ko'rsatish ko'lami va turlarini kengaytirish bo'yicha tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

Inson huquqlari demokratik-huquqiy davlatning eng muhim belgisidir. Oxirgi yetti yilda yurtimizda nogironligi bo'lgan shaxslarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, ularning manzilli ijtimoiy muxofazasini kuchaytirish, uy-joy-maishiy va boshqa yashash sharoitlarini yaxshilash bo'yicha salmoqli ishlar qilindi va bu boradagi ishlar izchil davom etmoqda.

³ O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 2023

Bir soʻz bilan aytganda, aholini ijtimoiy himoya qilish masalasi hamma vaqt dolzarb boʻlib kelgan. Yurtimizda kam taʼminlangan oilalar, ayollar, yoshlar, keksalar, shuningdek, nogironligi boʻlgan shaxslarga har tomonlama yordam koʻrsatilayotgani mamlakatimizda har inson davlatning eʼtiborida, himoyasida ekanligidan dalolat beradi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz. – T.:Oʻzbekiston, 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yoʻlimizni qatʼiyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga koʻtaramiz. /1-jild/ –T.: Oʻzbekiston NMIU, 2017. 592-b.
3. AHOLIGA SIFATLI IJTIMOYIY XIZMAT VA YORDAM KOʻRSATISH HAMDA UNING SAMARALI NAZORAT TIZIMINI YOʻLGA QOʻYISH BOʻYICHA KOMPLEKS CHORA-TADBIRLAR TOʻGʻRISIDAGI Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 01.06.2023 yildagi PF-82-son
4. Oʻzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 2023
5. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-iyundagi “Oliy taʼlim muassalarida taʼlim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini taʼminlash boʻyicha qoʻshimcha chora-tadbirlar toʻgʻrisida”gi qarori.
6. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi “Oʻzbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish boʻyicha Harakatlar strategiyasi toʻgʻrisida”gi PF- 4947-son Farmoni. // Oʻzbekiston Respublikasi qonun hujjatlari toʻplami. 2017-yil, 6-son, 70-modda.
7. lex.uz